

DE VERENVANGER

DE VERENVANGER

Pier Jaarsma

Schrijver: Pier Jaarsma

Coverontwerp: BRAVE NEW BOOKS

Omslagkunst: © Wietse David Jaarsma

ISBN: 9789402190212

© Pier Jaarsma

I VEER

1

Amsterdam-Buiten

30 December 2049

Vroeg in de middag

Ik wou dat die mist eens optrok. Waar ben ik eigenlijk? Ik loop hier voor mijn gevoel nou minstens al een half uur langs die stinkende gracht met die afschuwelijke betonnen muur erachter. Hoe heb ik het in mijn hoofd kunnen halen om met dit weer een wandeling te maken. Ik moet nu toch eigenlijk wel zo'n beetje in de buurt van de Museumpleinhangar zijn. Hoe laat is het eigenlijk? Aan mijn horloge heb ik niks meer. Dat is blijven stilstaan. Toevallig precies om twaalf uur. Toevallig? Nee, natuurlijk niet, want toeval bestaat niet. Het zal die oude veer wel zijn. Probeer dat nog maar eens gerepareerd te krijgen. Nou ja, aan alles komt een eind, dus ook aan het gouden polshorloge wat ik van mijn vader geërfd heb. Slechts een keer eerder is het stil blijven staan. Het is eigenlijk het enige dat ik nog van hem heb. Ik hou het maar gewoon om, ook al doet hij het niet meer. Puur om de esthetiek. Waar is toch die Museumpoort? Die moet nu toch eens komen?

Ah! Eindelijk! Daar heb je hem. Mijn God! Daar zit iemand aan een tafeltje boeken te verkopen. In deze mist en kou. Dat lijkt mij niet gezond. Hè? Is dat Hans? Ja verdomd, dat is Hans! Zou hij het al weten van Kristien? Ach ja, dat

heeft hij vast al gehoord van Carolien. Hij heeft misschien wel zin om even met mij de stad in te gaan.

‘Ha, die Hans! Hoe is het met je beste man? Jij ziet eruit alsof je wel wat gezelschap kan gebruiken.’

‘Professor Heijnckens!’

‘Zeg maar Rob. We kennen elkaar immers al zo lang.’

‘Ik maakte maar een grapje.’

‘O.K. dan is het goed. Heb je al wat boeken verkocht?’

‘Het wil nog niet zo vlotten.’

‘Eens kijken Hans. Wat heb je geschreven? ‘Het oude veer’. Mooie omslag, maar moet dat niet ‘De oude veer’ zijn?’

‘Nee, zo’n veer bedoel ik niet. In de middeleeuwen was hier in de Singelgracht een veer. Ongeveer op de plek waar nu de Museumbrug is. Ik heb mijn boek trouwens ook vertaald naar het Engels, voor de buitenlandse toeristen.’ Hans legt zijn hand met een aan de toppen opengeknipte vingerhandschoen op een stapel boeken.

‘Ah, ja. Ik zie het. ‘The Old Ferry’. Ik wist niet dat jij je interesseerde voor de geschiedenis van Amsterdam.’

‘Ja..., dat doe ik wel. Van jongs af aan eigenlijk al. Amsterdam, het Venetië van het Noorden. Niet het enige natuurlijk. Giethoorn, mijn geboortedorp, wordt ook zo genoemd. En niet te vergeten Stockholm. Daar hebben jij en ik ook nog een verleden liggen, weet je nog.’

‘Ja, dat weet ik nog wel. Maar waar gaat je boek eigenlijk over?’

‘Het is een historische roman. Ik gebruik het veer eigenlijk meer als een metafoor. Als je op zoek bent naar geluk, dan kom je wel eens wat obstakels tegen. Gelukkig kun je vaak wel iets vinden waardoor je over dat obstakel heen kunt. Bijvoorbeeld een veer.’

‘Ik kan je niet volgen, Hans. Maar het klinkt heel interessant hoor! Mooi lettertype, ook. Wie is je uitgever?’

‘Ik heb het in eigen beheer uitgegeven.’

‘Aha! Juist, ja. Loop je anders even mee de stad in? Dan kunnen we even bijkletsen en je ex eren met een glas wijn. Voor jou alcoholvrij natuurlijk.’

‘Nee, bedankt. Ik kan hier niet weg.’

Wat ongezellig. Nou goed, dan ga ik wel alleen. De kans is trouwens klein dat het met Hans erbij gezellig wordt. Als alcoholist was Hans niet gezellig... dat is natuurlijk een ‘understatement’... maar als ‘nuchterist’, zoals Kristien vaak naar hem refereert in verzweedst Nederlands, al helemaal niet. Maar laat ik eerst eens even op een rijtje krijgen wat er allemaal gebeurd is in het afgelopen jaar. Ik dacht dat ik alles in mijn bestaan onder controle had, maar zelfs ik sta af en toe machteloos tegenover het noodlot. Wat natuurlijk niet bestaat, maar bij wijze van. Dat moet ik eerst allemaal met een nuchter hoofd verwerken. Ik laat de kroegen maar even voor wat die zijn. Ik loop wel een stukje verder naar het oude Provinciaal Museum, wat trouwens in de volksmond hardnekkig ‘Rijksmuseum’ heet. Nou ja, museum? De zalen

zijn leeggehaald. Het is nu een opvangplek voor daklozen en verslaafden, wat natuurlijk een beetje dubbelop is, naar mijn mening. Daar kan ik wel een tijdje zitten om het afgelopen jaar te overdenken. Als ik net doe alsof ik aangeschoten ben, dan zullen ze bij de receptie niet door hebben dat ik niet dakloos ben. Aan mijn neus kun je gelukkig niet zien dat ik een ruim bemeten appartement in Zandvoort bezit. Ik bedoel natuurlijk Amsterdam aan Zee. Meestal is er nog wel ergens een bankje vrij in een van de oude tentoonstellingszalen. Er zullen op dit tijdstip nog wel niet zoveel daklozen zijn. Die verschuilen zich nu nog in de kroegen met een biertje in de hand.

‘Hallo! Jij daar! Wat kom je hier doen?’ zegt de receptionist.

‘Ik kom voor de opvang’ lieg ik.

‘Is het daar nog niet wat te vroeg voor?’

‘Er ligt nog een tas met kleren van me’ lieg ik voor de tweede keer.

‘Loop maar door dan.’

Dat ging vlotjes! Ah, dat treft! Dit was volgens mij de zaal waar de Nachtwacht in hing. Daar staat nog een oud bankje. Nu kan ik mooi dat schilderij van de schutterij van Amsterdam nog even bewonderen. Ik projecteer het gewoon vanuit mijn bijna fotografische geheugen op de lege wand. Er is zo te zien weinig verschil tussen de chaos van kapitein Banninck Cocq en het Amsterdam van onze tijd. Althans het Amsterdam-Binnen, daar waar de Nachtwacht rondliep in

Rembrandts tijd. Dat spelende meisje waar Rembrandt zoveel licht op laat vallen, lijkt inderdaad veel op Carolientje.

2

Amsterdam-Buiten

30 December 2049

Later in de middag

Ik ben blij dat dit ‘annus horribilis’ bijna afgelopen is. Beetje bij beetje verlies ik mijn geliefde echtgenote aan een rotziekte. Het begon ruim een jaar geleden. Kristien kreeg rugklachten. Ondanks alle chiropractors en naprapathen die ze uitprobeerde, wat ik overigens allemaal kwakzalvers vind, werd ze maar niet beter. Ze heeft nog een paar weken thuis op bed gelegen totdat de huisarts de therapie met spierverslappende medicijnen niet meer vertrouwde en haar voor onderzoek naar het Amsterdams Medisch Centrum stuurde. Daar bleek dat ze botkanker had. Op goede vrijdag hadden Kristien en ik met de behandelend arts een slecht-nieuws gesprek. Na enig aandringen gaf de arts de prognose: hooguit een jaar had Kristien nog te leven. Sindsdien takelde ze af, sneller dan verwacht. Ondanks de morfine die ze de laatste tijd al krijgt, is haar lijden groot. Een ruggenwervel is door de kanker helemaal ingezakt, waardoor ze verlamd is geraakt. De uitzaaiingen hebben ook de schedel aangetast, waardoor ze aan een oog blind is geworden. Nu is zij de palliatieve fase binnengetreden, zoals dat eufemistisch heet. Hè, wat is dat toch vervelend dat mijn horloge stuk is. Hoe kan ik nu de tijd in de gaten houden. Ik kan hier niet te lang blijven zitten mijmeren over het afgelopen jaar, want anders

kom ik nog te laat voor het bezoekuur. Laat ik dan nu maar alvast gaan. Ik kan immers ook niet zo hard vliegen in de mist. Normaal geniet ik altijd volop als ik onder mijn personendrone boven de stad hang. Ik verbaas mij nog altijd weer over die enorm snelle ontwikkeling van de technologie in de eerste helft van onze eeuw. Dat belooft nog wat voor de tweede helft. Ik hoop dat ik daar getuige van mag zijn. En waarom ook niet? Tegenwoordig loopt de gemiddelde levensverwachting zo'n beetje tegen de honderd. Het genieten zal mij straks echter door de mist en laaghangende bewolking wel worden belet. Ik moet zo meteen goed op mijn hoogtemeter blijven letten om niet tegen hoogbouw aan te vliegen.

Ik loop de Museumplein-hangar binnen en stop een extra briefje van vijftig in de hand van de bewaker. Ondanks het smeergeld doet hij er tergend lang over om mijn PD uit de rekken te halen. Waarschijnlijk zijn manier om te laten zien dat de prijs voor omkoping gestegen is. Ze worden ook hoe langer hoe brutaler, die lui. Hè, wat ergerlijk! Dit komt mij vandaag heel slecht uit. Voor mijn gevoel duurt het wel een kwartier voordat de bewaker mij mijn toestel overhandigt en ik kan opstijgen. Ik stijg snel naar een hoogte van honderdvijftig meter. Dat moet veilig genoeg zijn. Ik begin opeens hevig te slingeren. Iets heeft mijn PD behoorlijk uit evenwicht gebracht heeft. Mijn hartslagmeter schiet naar honderdtachtig. Na enkele ogenblikken hang ik gelukkig weer rustig in de lucht en mijn hartslag keert terug tot een normaal niveau. Ach ja! Dat is waar ook. De vuurwerkverkoop is vandaag begonnen.

In de Provincie Nederland mag vuurwerk verkocht worden twee dagen voor oud en nieuw. Sinds kort is het overigens strikt verboden vuurwerkkraketten te verkopen, en zeker af te schieten. Dat is een van de weinige regels die ik terecht vind want het is tegenwoordig veel te gevaarlijk voor het droneverkeer. Overig vuurwerk mag alleen op Nieuwjaarsochtend van nul tot drie uur. Helaas lukt het niet iedereen om zo geduldig te zijn. De afgelopen jaren heeft de politie echter streng opgetreden tegen overtreders en schuwt daarbij het gebruik van kogels niet. Ondanks de hardnekkige maar zinloze protesten van een bonte doch kleine verzameling van honden- en kattenbezitters, milieuactivisten en neopacifisten, wordt er ieder jaar weer een record in de vuurwerkverkoop gevestigd. De protesteerders, zonder uitzondering Kansrijken, roepen de ergernis en agressie op van Kansarmen, die na een heel jaar sparen, meestal met geld verdiend in de criminaliteit, illegale zware vuurwerkkraketten aanschaffen.

Een van die raketten raakte nu net mijn PD. Een propeller is compleet verdwenen. Gelukkig is de stabilisatietechnologie van de nieuwere generatie PDs zo verbeterd dat ik, met de resterende functionerende propellers en ondanks de dichte mist, veilig kan landen op het PD-platform op het dak van het Metropool Hospice. Vanwege de kou, maar eigenlijk meer uit gewoonte, besluit ik zo dicht mogelijk bij de uitgang van het platform oftewel de ingang van het Metropool Hospice te landen. Dat blijkt nog niet zo gemakkelijk te zijn, want het dak staat al bijna helemaal vol met PDs. In de tijd dat ik nog filosofiestudent was had iedereen een fiets in Amsterdam. Nu lijkt het wel

alsof iedereen een PD heeft. Dat wil zeggen, alleen de Kansrijken natuurlijk.

De deuren van de lifttoren openen zich en mijn zintuigen registreren iets waardoor ik onbewust stil blijf staan. Het is de indrukwekkende verschijning van een vrouw die net bezig is haar jas dicht te doen, waardoor de pistoolholster aan haar zij nog even zichtbaar is. Dat verradt dat het om een politieagente gaat. Ik blijf stilstaan, niet omdat ik iets op mijn geweten heb, maar omdat zij mij vagelijk bekend voorkomt. Tot mijn verrassing gaat zij tegenover mij staan en gesticuleert over mijn schouder naar mijn gehavende PD.

‘Is dat jouw PD Rob? Ongelukje gehad? Dat gaat je aardig wat kosten!’

‘Wel verdraaid! Jonker! Wat heb ik jou lang niet gezien!’

‘Dat heeft niet aan mij gelegen. Ik was er wel. Ik ben immers al heel lang een goede vriendin van je vrouw!’ zegt ze met een lach.

‘Ja, dat weet ik. Maar, wat ik eigenlijk nooit zo begrepen heb... hoe zijn jullie eigenlijk vriendinnen geworden?’

‘Dat is eigenlijk pas op de crematie van Mark begonnen. Hoe lang is dat nou geleden?’

‘Tien jaar.’

‘Goh, tien jaar alweer.’

‘Oh ja, nu herinner ik het me weer. Kristien kon haar emoties niet in bedwang houden en liep de zaal uit. Toen ben jij haar achterna gegaan.’

‘Dat klopt. Ze was ontroostbaar, maar omdat we dus allebei een hele goede vriend aan Mark verloren hadden, hebben we elkaar toch wat steun kunnen geven. Vanaf dat moment is onze vriendschap alleen nog maar groter geworden. Kristien is nu mijn beste vriendin.’

‘Wat mooi! Maar... wat vreemd dat ik je dan nooit bij haar getroffen heb.’

‘Ach, ik denk dat Kristien dat misschien ook wel een beetje zo geregeld heeft. Je bent tenslotte mijn jeugdliefde.’ Voor zover ik mij kan herinneren was Jonker altijd ‘cool’ en moest ze niks van mij hebben of überhaupt niks van jongens of mannen. Ik heb mij dus duidelijk vergist.

‘Is dat zo?’

‘Nou ja, je had natuurlijk meer oog voor Myriam, dus de liefde kwam een beetje van een kant, vrees ik... Hoor je trouwens nog wel eens wat van Myriam?’

‘Nee, eigenlijk niet. Ik heb haar voor het laatst in Tel Aviv gezien, zo’n tien jaar geleden. Jij wel dan?’

‘Ja zeker. We zijn altijd goede vriendinnen gebleven.’

‘Leuk voor jullie. Ben je misschien net bij Kristien geweest? Wat een domme vraag, natuurlijk ben je bij Kristien geweest. Neem me niet kwalijk, ik ben nog wat verdwaasd van de klap, of eigenlijk van de schrik.’

‘Ik neem het je niet kwalijk. Je hebt nog geluk gehad dat je het hebt overleefd. Vanochtend hebben we ook al zo’n incidentje gehad. De inzittenden, twee ‘high tech’ zakenlieden uit de Provincie Duitsland op zoek naar een ‘happy ending’ in Amsterdam-Binnen zijn daarin niet geslaagd... of misschien toch ook weer wel... het is maar hoe je het bekijkt! Het is helaas trendy geworden bij die Kansarmen om rotgeintjes uit te halen met die zware vuurwerkraketten. Het maakt hun niets uit of daarbij doden en gewonden vallen. Dat hebben die rijkelui in hun ogen allemaal verdiend. De overtreders zijn meteen bestraft. Ik heb dat niet gedaan hoor, maar een paar collega’s van me. Ik hou mij alleen bezig met de kleinere criminaliteit. Maar het klopt, ik ben bij Kristien geweest. Het gaat helemaal niet goed met haar. Ik vertel je waarschijnlijk niets nieuws. Ik had het gevoel dat ze afscheid aan het nemen was. Kom anders morgenavond maar even bij me langs in de oude stad. Oude vrienden onder elkaar. Het is heel gemakkelijk te vinden. Het is in de nieuwe centrale wachttoren op de Dam. Mijn appartement ligt op de twee en zeventigste verdieping. Nummer 72-ZuidOost. Ook als je alleen maar behoefte hebt om met iemand te praten, natuurlijk. Er is verder niemand. Alleen ik, goede champagne, een schaal oliebollen en Nederlandstalige popmuziek uit de jaren ’20. En om twaalf uur natuurlijk een fantastisch uitzicht op het vuurwerk boven de stad.’

‘Zo! Jij durft!’ Ik bedoelde natuurlijk de Nederlandstalige popmuziek. Na de oorlog van ’30-’31 was alleen nog maar instrumentele muziek toegestaan, om subversiviteit te voorkomen.

‘Jullie bij de politie zullen wel meer dingen mogen dan wij uit het gewone volk. Maar bedankt voor het aanbod. Ik zal het in overweging nemen. Als ik niet kom, dan alvast een fijne jaarwisseling. Leuk je weer eens gezien te hebben.’

Die Jonker is goed geconserveerd gebleven. Waarom denk ik dit eigenlijk? Ik heb toch nog Kristien! Nog voordat ze dood is ben ik al met andere vrouwen bezig. Ik zou van mezelf moeten walgen. Het gaat inderdaad niet goed met Kristien. Ze hebben haar al naar een eenpersoonskamer gebracht. Haar stem is zwak, haar lijf uitgeteerd en haar ogen staan dof. De arts, die veinst dat ze persoonlijk patiëntencontact heel belangrijk vindt, maar wat meer waarschijnlijk is ‘toevallig’ bij Kristien op de kamer zit omdat de beroemde professor Heijnckens in het Metropool Hospice gesignaleerd is, drukt me op het hart... geheel overbodig uiteraard... haar niet te veel te vermoeien.

‘Fijn dat je er bent, lieverd’ zegt Kristien met een zachte stem.

‘Tuurlijk, schat. Altijd toch?’

‘Nou, in ieder geval vaak genoeg... Maak je daar maar geen zorgen om... Luister, ik moet je iets vertellen.’

‘Ik luister schat.’

‘Mijn dagboek... weet je waar het ligt?’

‘Ik weet waar het ligt. Wat wil je dat ik er mee doe, vernietigen?’

‘Nee, nee... Ik weet dat ik je altijd verboden heb om erin te lezen... Maar nu maakt het niet meer uit... Of

eigenlijk, het maakt wel uit... Het is beter dat je het leest... Hier.'

Met veel moeite pakt ze een verfrommeld briefje uit haar nachtkastje en geeft het aan me. Onze trouwdatum staat erop geschreven, maar dan achterstevoren, op de Zweedse manier. Kristien is, ondanks dat ze al tientallen jaren in Nederland woont, in haar hart natuurlijk altijd nog een Zweedse gebleven. Ik had het wachtwoord dus kunnen weten. Maar misschien was ik wel nooit geïnteresseerd genoeg om energie te steken in het ontcijferen ervan.

'Goed schat, ik zal het lezen.'

'Dat is goed dan, maar beloof me dat je er niet te lang mee wacht.'

'Dat beloof ik.'

3

Amsterdam-Buiten

30 December 2049

Vroeg in de avond

Het dagboek ligt in het appartement van Kristien in Amsterdam-Binnen. Ze heeft een mooie zolderetage, gelukkig voor haar, buiten de entertainmentzone, met uitzicht op het protserige Tsjaikovski Muziektheater aan het Waterlooplein, op de plek waar voor de oorlog de Stopera stond. Aangezien mijn PD eerst gerepareerd moet worden en ik de metro al jaren niet meer vertrouw, vanwege criminele medepassagiers, besluit ik naar de oude stad te wandelen. Op het Museumplein komen een viertal Kansarmen mij achterop en sluiten mij in. Dat was dus niet erg verstandig om te gaan lopen. Ik kan hun maar beter wat geld geven. Een scherpe knal! Vlak achter mij. De jongeren begrijpen direct dat het geen vuurwerk is en zetten het op een rennen.

‘Daar loop ik je alweer tegen het lijf, Rob. Dat kan haast geen toeval zijn.’

Het is Jonker. Als serieuze wetenschapper geloof ik niet in toeval, dus er moet een reden zijn waarom Jonker zich op dat moment op het Museumplein bevindt.

‘Ik geloof niet in toeval Jonker. Ik ben een compatibilist’ zeg ik met een bibberende stem.

‘Goeiendag! Niet te veel moeilijke woorden bij mij gebruiken graag.’ zegt ze met een lach.

‘Oh ja. Sorry.’

‘Gaat het trouwens wel goed met je Rob? Je ziet eruit alsof je in shock dreigt te raken.’

‘Ja, hoor. Het gaat wel. Ik ben alleen een beetje geschrokken. En dat is al de tweede keer vandaag dus een derde keer zal ik waarschijnlijk niet overleven.’

Ik probeer wel vaker mijn waardigheid met een grapje te redden. Het is meestal zwarte humor en het werkt bijna nooit. Dus waarom blijf ik het eigenlijk doen? Het zal wel een van die irrationele gedragingen zijn die ieder mens van nature heeft.

‘Zullen we anders hier even naar binnen gaan?’

Met een hoofdbeweging wijst ze naar het café bij het Vincent van Gogh museum.

Vroeger was het daar aangenaam vertoeven met collega's of met Kristien. Het is er nu maar een dooie boel omdat... volgens de officiële lezing... bijna alle werken van Vincent van Gogh, net als de schilderijen uit het Rijksmuseum... pardon, het Provinciale museum... aan musea in andere delen van de Europees Aziatische Unie, of de EAU zoals iedereen dat tegenwoordig noemt, ‘uitgeleend’ zijn. Echter, niemand heeft de doeken meer gezien. Subversieve tongen beweren dat ze bij de President zelf hangen. Waarschijnlijk is deze desinformatie afkomstig van de propagandamachine van de USUK, wat hier in de media gewoonlijk wordt uitgesproken als ‘you suck!’, die vanuit de

Verenigde Staten en het Verenigd Koninkrijk met de ouderwetse maar doeltreffende methode van internettrollen ‘onze Heilstaat’ proberen te ontwrichten. Ik zeg Heilstaat, maar onze staat is eigenlijk alleen voor het heil van de corrupte overheid. Het gerucht van de gestolen schilderijen wordt in alle toonaarden door de overheid ontkend, maar ja... wie gelooft die nog?

‘Nee bedankt’ zeg ik op Jonkers’ uitnodiging om het café binnen te gaan. ‘Ik heb nog een belangrijke afspraak.’

Dat is niet geheel conform de waarheid omdat de afspraak het dagboek betreft.

‘O.K.... Dan zie ik je misschien morgenavond?’

‘Ja... misschien.’

Jonker verdwijnt in de richting van het Stedelijk Museum. Ik moet de andere kant uit, richting Provinciaal Museum en de Museumpoort. Ik ben gelukkig wat bekomen van de schrik. Hé! Dat bedenk ik mij nu pas. Eigenlijk is het leven van Vincent van Gogh het omgekeerde van dat van mij. Hij stierf op jonge leeftijd door zijn eigen hand, geheel ongeliefd... behalve dan door zijn broer Theo... en in de onzekerheid of zijn werk ooit door mensen gewaardeerd zou worden. Terwijl ik zeker nooit de hand aan mijzelf zal slaan... ik hou te veel van mijzelf en van mijn leven... en strikt genomen zal ik waarschijnlijk ook niet meer jong kunnen sterven. Ik word zeer binnenkort vijftig, de leeftijd waarop iedereen in de EAU officieel oud verklaard wordt, met de bijbehorende economische gevolgen. Die gevolgen vallen trouwens voor mij wel wat mee, omdat ik een aardig

spartegoed heb opgebouwd en flink wat royalty's krijg voor mijn werk. Mijn werk wordt door miljoenen mensen gewaardeerd. Overigens ook door miljoenen mensen gehaat. Het is allemaal begonnen met mijn baanbrekende economische zelfzorgtheorie. Deze theorie heeft in het afgelopen decennium een enorme impact gehad op de economie van de EAU. Na jaren van dramatische economische teruggang hebben we nu weer een jaarlijkse groei van rond de tien procent. Dat is vooral te danken aan de in de EAU doorgevoerde corrigerende maatregelen, gebaseerd op mijn theorie. Ik wens overigens niet geassocieerd worden met deze maatregelen. Ik heb voor mijn economische zelfzorgtheorie... het is nu alweer tien jaar geleden... de Nobelprijs voor economie gekregen, als jongste econoom ooit. Strikt genomen ben ik geen econoom maar een economisch filosoof. Maar aangezien mijn werk zo invloedrijk is heeft het Nobelprijscomité voor mij een uitzondering gemaakt. Dat hebben ze in het verleden wel vaker gedaan. De Nobelprijs voor literatuur is ook al eens naar een invloedrijke popzanger gegaan. Toch klopt er ergens iets niet, bedenk ik me net. Er bestaat een Nobelprijs voor literatuur, maar zou er eigenlijk ook niet een voor de beeldende kunsten moeten zijn? Alsof je daar níet je intellect voor nodig hebt. Neem nou Vincent van Gogh. Die was toch ook briljant? Maar dit terzijde. Ik hoop trouwens dat niet alles uit Vincents leven en dood het tegenovergestelde is als dat van mij, want dat zou betekenen dat mijn werk na mijn dood in de vergetelheid zal raken. 'God forbid!'

Ik kom eindelijk aan bij de Museumpoort. Daar zit Hans nog steeds aan zijn tafeltje. Zal ik nu iedere keer

wanneer ik naar het oude centrum wil Hans tegenkomen? Daar heb ik dus helemaal geen zin in.

‘Hoi Hans! Wat leuk dat ik je weer zie! Heb je nog wat kunnen verkopen?’

‘Niet zoveel, nee.’

‘Ach! Wat jammer voor je. Maar... zeg Hans! Heb jij eigenlijk wel meegekregen wat er met Kristien is gebeurd het afgelopen jaar?’

‘Ik heb het van Carolien gehoord.’

‘Ach ja, natuurlijk.’

Ik steek een hand op als afscheidsgbaar en loop de Museumpoort in.

De Museumpoort is nu al jarenlang de enige toegangsmogelijkheid tot het oude centrum. Eigenlijk al vanaf de tijd dat het nieuwe bestemmingsplan voor Amsterdam-Centrum, nu dus Amsterdam-Binnen geheten, in werking trad. Het was op zich een briljant idee om van de grachtengordel het Las Vegas van de EAU te maken. De overheid heeft de projectontwikkelaars ervan kunnen overtuigen om, in plaats van er grote nieuwe gokpaleizen neer te zetten, de oude grachtenpanden aan elkaar te koppelen door binnen-doorgangen te plaatsen zodat de toeristische charme van het oude centrum bewaard zou blijven en er tegelijkertijd maximale winst gemaakt kon worden in de entertainmentindustrie. De panden moesten daartoe eerst onteigend worden. Een gerenommeerde stadsplanoloog uit het noorden van het land werd de opdracht gegeven het plan uit te werken. Deze

stadsplanoloog, Repi Samraja geheten, heeft zich niet geliefd gemaakt bij de oorspronkelijke inwoners van Amsterdam. Hij wordt met name verantwoordelijk gehouden voor het bedenken en aanleggen van het interne en externe wandelpad, een complex van glazen gangen, voetgangersbruggen en -tunnels.

De huizen aan de grachtengordels werden met behulp van dit wandelpad aan elkaar verbonden, naar het 'design' van een doolhof. Het oorspronkelijke stadsontwerp van het oude centrum leende zich uitstekend voor dit idee. Het was een gigantisch project wat na de oorlog van '30-'31 begonnen en medio jaren '40 voltooid is. Ik heb ooit eens in Caroliens atelier een schematische tekening van het entertainmentdoolhof gezien.

De hoofdingang van het doolhof is aan de buitenste kade van de Keizersgracht, tegenwoordig de Keizersgracht-buitenzijde genoemd, daar waar de Keizersgracht in de Amstel uitmondt. De Dam vormt min of meer het middelpunt van de entertainmentbogen. Daar bevindt zich de hoofduitgang van het doolhof. Van daaruit kunnen de bezoekers buitenom met een sneltram terugkeren naar de Museumpoort.

In de nieuwe wachttorens op de Dam wordt met behulp van een vrijwel onzichtbaar camerasysteem het entertainmentdoolhof nauwlettend in de gaten gehouden. Officieel om de wet te handhaven, maar iedereen weet wat de belangrijkste reden is. Namelijk de torenhoge winsten voor de overheid veilig te stellen.

De nieuwe centrale wachttoren, die in de volksmond Damtoren heet, beslaat aan de basis het hele oppervlak van de Dam en is ruim tweemaal zo hoog als de tot dan toe hoogste wolkenkrabber van Amsterdam, de Rembrandttoren. Helaas moesten voor de aanleg van de Damtoren een aantal stadsgezichtsbepalende gebouwen, waaronder het paleis op de Dam, de Bijenkorf, Krasnapolsky en de Nieuwe Kerk worden afgebroken. Na veel protest van de oorspronkelijke bewoners van Nederland besloot de overheid het Nationaal Monument op de Dam te behouden op vrijwel dezelfde plek, maar dan zo'n driehonderd meter hoger, op het dak van de Damtoren.

Overigens was het belang van het Nationaal Monument in de jaren voor de oorlog van '30-'31 behoorlijk afgenomen. Er waren vrijwel geen overlevenden meer van WOII. Tenminste geen enkel persoon die die oorlog nog bewust had meegemaakt. Bovendien was het nationaal bewustzijn door het succes van de Europese Unie en door de nieuwe bevolkingssamenstelling behoorlijk verwaterd. De Nederlandse regering had begin jaren twintig nog wel geprobeerd de nationale saamhorigheid te versterken door van 3 mei een nationale verzoendag te maken en dit eveneens door een kranslegging door de Koning en Koningin bij het Nationaal Monument te laten herdenken. Ieder jaar werden er kransen gelegd, gemaakt van zwarte, eigenlijk donkerpaarse tulpen. In de volksmond werd 3 mei 'zwarte tulpdag' genoemd. Ik herinner mij nog de slogan van de regering om dit idee onder de bevolking ingang te doen vinden: 'Verzoen op 3, herdenk op 4 en vier op 5 mei!

Na een aanvankelijk succes nam de populariteit van 3, 4 en 5 mei af en werd in 2029 besloten om dit driedaagse evenement vanaf 2030 om de vijf jaar te laten terugkeren. Door de oorlog van '30-'31 kwam er uiteraard een streep door dit voornemen. Ik herinner mij trouwens nog een levendige discussie met Simone, mijn toenmalige vriendin, vlak voordat 3 mei ingevoerd werd. Zij was toen bezig met een afstudeerscriptie over de West-Indische Compagnie.

‘Als je het mij vraagt is de nationale verzoendag een verspilling van tijd en geld’ zei ik enigszins provocerend.

‘Moet je nou alles in geld uit willen drukken? Het gaat hier om hoe we met onze waarden omgaan.’

‘Geld heeft toch ook waarde?’

‘Je snapt wel wat ik bedoel. Hoelang zijn we hier in Nederland nou al niet bezig met de zwarte pietendiscussie. Met 3 mei kunnen de autochtone Nederlanders eindelijk eens laten zien dat ze de ellende berouwen die ze zelf hebben aangericht in de wereld, met name in de slavenhandel en in de voormalige kolonies. Dat is niet in geld uit te drukken maar dat is wel heel waardevol!’

‘En dat heeft niets te maken met het feit dat jij Surinaamse ‘roots’ hebt?’

‘Moet je een klap?’

‘Ik maakte maar een grapje, lieverd. Maar wacht eens even... de Nederlanders die nú leven hebben daar toch niets mee te maken?’

‘Ja, dat is weer zo’n typische filosofenopmerking. Zo werkt het niet. De meeste mensen op de wereld geloven nog steeds in collectieve schuld. Neem bijvoorbeeld jouw vader. Die heeft toch ook een hekel aan Duitsers?’

‘En aan filosofen.’

‘Wat bedoel je?’

‘Nee, niks. Laat maar.’

‘In ieder geval, de Nederlandse regering wil van dat collectieve schuldgevoel af. Daarom gaan ze 3 mei invoeren.’

‘Zou het werken?’

‘Waarom niet? Ik vind het heel moedig van de Nederlandse regering. Het is voor het eerst in de wereld dat zoiets wordt ingevoerd en ik hoop dat Nederland een lichtend voorbeeld mag zijn voor alle ‘collectief schuldige’ bewoners van andere landen’ zei Simone terwijl ze bij ‘collectief schuldige’ aanhalingstekens in de lucht maakte.

Voor de Museumpoort staat een behoorlijke rij bezoekers. Normaal gesproken heb je een heel mooi doorkijkje door de Museumpoort en zie je de Damtoren met het Nationaal Monument hoog boven de oude stad uitsteken. Door de mist is vanavond helaas alleen vagelijk de verlichting van de Damtoren te zien. Ik wou dat die rij een beetje opschoot. Ik sta hier te vernikkelen! Zal ik teruggaan naar mijn appartement? Nee, ik zet nu door. Ik wil weten wat Kristien allemaal geschreven heeft over mij.

4

Amsterdam-Binnen

30 December 2049

Later op de avond

Aan de centrumzijde van de poort staan twee jonge politieagenten.

‘Persoonsnummer!’ zegt een van hen.

‘01-01-2000-0031-493’ zeg ik gehoorzaamend.

‘Zo, zo! Een millenniumkindje. En wat komt meneertje hier doen?’ zegt hij, terwijl hij zonder toestemming te vragen een irisscan bij me afneemt.

‘Meneertje? Weet je eigenlijk wel wie ik ben?’ zeg ik verontwaardigd.

‘Nee, dat weet ik niet en dat interesseert me ook niet.’

‘Ik ben professor Heijnckens! Misschien weleens van gehoord, jochie? Wacht maar, ik ga dit wel even rapporteren’ blufte ik.

‘Ho, ho, rustig maar. Dat is allemaal niet nodig. Neemt u mij vooral niet kwalijk professor. We staan hier al de hele dag het mikpunt te zijn van die Kansarmen met hun rottige vuurpijlen. Daar worden we behoorlijk chagrijnig van. Ik heb dat op u afgereageerd. Dat had ik niet mogen

doen. Sorry, sorry!' zegt de jonge wachter met opeens een angstige blik in zijn ogen.

De openhartigheid en het schuldbewustzijn van de jonge poortwachter hebben op mij een ontwapenende invloed.

'Ik weet er alles van, jongen... om het mikpunt te zijn van die Kansarmen' zeg ik.

Ik doel met die opmerking niet alleen op het specifieke incident van die dag met mijn PD maar ook op de Kansarmen die als groep mij bekritisieren, althans hun vertegenwoordigers. Ik word namelijk door hen verantwoordelijk gehouden voor de gevolgen van het toepassen van mijn theorie in de gehele EAU. Alsof ik daar invloed op uit had kunnen oefenen. Kon ik er wat aan doen dat de overheid met mijn theorie aan de haal is gegaan? Om eerlijk te zijn... ik had het wél kunnen weten. Het is al zo vaak gebeurd dat het gedachtegoed van een filosoof voor het karretje van een demagoog wordt gespannen. Neem nou het gedachtegoed van Marx of dat van Nietzsche. Ik weet maar al te goed wat daarmee gebeurd is, dus ik had ook kunnen weten dat het gedachtegoed van 'de grote filosoof Heijnckens' verdraaid en misbruikt zou worden. Ik herinner me nog heel goed een gesprek wat ik had met Mark in de tijd dat we net begonnen waren met onze filosofiestudie.

'Waarom studeren wij eigenlijk filosofie, Rob?'

'Om meer grip te krijgen op de werkelijkheid om ons heen. Al die andere wetenschappen geven een veel te gefragmenteerd beeld van die werkelijkheid.'

‘En welke filosofen hebben ons meer grip op de werkelijkheid gegeven, volgens jou?’

‘Nou, bijvoorbeeld Nietzsche. Hij heeft ons toch maar mooi laten zien dat het christendom een slavenmoraal heeft voortgebracht.’

‘O.K.... Maar wat voor moraal heeft Nietzsche zelf voortgebracht?’

‘Ja, ik zie waar je heen wilt. O.K. slecht voorbeeld. Neem anders Marx...’

‘Ja! Dat is een vééééél beter voorbeeld, Rob!’

‘O.K., misschien valt er op iedere filosoof wel iets aan te merken, maar dat betekent nog niet dat onze ideeën ook ooit verworpen zullen worden. Vroeger dachten de mensen dat... omdat ze alleen maar witte zwanen gezien hadden... dat daarom alle zwanen wit zouden zijn. Totdat de ontdekkingsreizigers ergens bij Australië voor het eerst zwarte zwanen zagen.’

‘Denk je nou echt dat jij de eerste filosoof zult worden wiens ideeën nooit verworpen zullen worden?’

‘Ja.’

Mijn ideeën zijn inmiddels verworpen, maar dan voornamelijk door mezelf. Mijn oude theorie, de economische zelfzorgtheorie, leeft helaas nog voort en is zelfs de ruggengraat van een pakket harde overheidsmaatregelen. De overheid heeft een keiharde tweedeling in de maatschappij gecreëerd tussen Kansarmen en Kansrijken. Het ‘cutoff point’ voor Kansarmen, een IQ

van 100, ligt naar mijn smaak wel erg hoog. Was het nu echt nodig om zo rigoureuus op de kwaliteit van het onderwijs voor personen met een IQ lager dan 100 te bezuinigen? O.K., in de huidige maatschappij is er nauwelijks plek meer voor deze jeugd, aangezien al het werk waar vroeger lager geschoolde mensen voor nodig waren nu is gerobotiseerd. En O.K., de jeugd zelf klaagt niet... in hun kinderlijke onbenul... omdat de overheid zo slim is geweest om ze onbeperkt toegang te geven tot vrijwel alle 'online virtual reality games'. In ieder geval totdat ze achttien zijn en mits ze niet met de politie in aanraking komen. Maar ja, iedereen kon begrijpen dat er met name van de ouders van de jongeren veel protest zou komen. Aan de andere kant, wanhopige tijden vragen om wanhopige maatregelen. Waar gehakt wordt vallen spaanders, zou mijn vader wel zeggen. Mijn vader grossierde in dooddoeners. De lafaard ging daarmee ieder intelligent debat uit de weg. Ik hoop toch niet dat ik ook zo ga worden.

'Wees maar niet bang, ik laat die rapportage wel achterwege. Als jij nou eens buitenom met me mee loopt naar waar ik moet zijn, dan beloof ik een goed woordje voor je te doen bij je superieuren' zeg ik tegen de jonge poortwachter.

'We kunnen ook binnendoor. Dat is misschien leuker voor u?'

'Een andere keer had ik dat leuk gevonden, maar ik heb nu nogal haast om op het Waterlooplein te komen.'

'Kunt u dan niet beter de tram nemen? Dat is maar zo'n tien minuutjes. Lopend is het wel een half uur.'

‘Nee bedankt... een tram is een afgesloten ruimte. Daar houd ik niet zo van.’

‘Aha! U heeft dus claustro...’

‘Fobie. Claustrofóbie. Van het Griekse phóbos, wat angst betekent.’

‘Jaaaa... ja!’

Ik heb geen idee wie zijn superieuren zijn, maar de duidelijk naïeve poortwachter trapt erin en gaat akkoord met mijn voorstel. We steken de Museumbrug over en worden gelukkig niet staande gehouden op de bruggen over de Prinsengracht en de Keizersgracht, wat gewoonlijk wel het geval zou zijn. Bij de Herengracht aangekomen heb ik minder geluk. Ondanks mijn protest dat ik met een poortwachter mee loop herhaalt zich het persoonsnummer- en irisscan-ritueel door een nieuw paar politieagenten.

Aan de overkant van de Herengracht begint het ‘red-light’ district. Onder de nieuwe EAU-regels is raamprostitutie niet meer toegestaan. Dit was een belangrijke overwinning van de seks-werkers vakbond, die daarmee hun dreiging van een staking... wat veel economische schade voor Amsterdam-Metropolis met zich mee zou brengen... weer introkken. Alleen biologische vrouwen mogen in het ‘red-light’ district werken om de bezoekers, die uit alle windstreken van de EAU komen waar voor hun geld te laten geven en hun niet voor onaangename verrassingen te laten komen, zoals bijvoorbeeld afgewerkt te moeten worden door seks-robots, homoseksuelen of transseksuelen. Deze laatste regel werd geïnitieerd door

B&W van Amsterdam-Metropolis omdat, naar verluidt, die niet willen dat de goede naam van de stad in de EAU te grabbel wordt gegooid. Maar iedereen begrijpt dat eigenlijk de President alle eer voor deze regel moet krijgen, omdat hij er persoonlijk voor gezorgd heeft dat iedere aanblik van tegennatuurlijke seksualiteit met gepaste maatregelen uit het straatbeeld in de hele EAU verwijderd is. Nu ben ik weer cynisch. Cynisme is dodelijk. Dat weet ik toch? Ik moet daar toch echt eens mee ophouden, voor het te laat is!

Bij het ‘red-light district’ aangekomen slaan we rechtsaf, de mensenmenigte in. Nou ja, zeg maar ‘mannenmenigte’.

‘We moeten vanaf hier extra goed opletten, want het is gevaarlijk!’ zegt de poortwachter.

‘Ik weet het, ik kom al jaren in het oude centrum.’

‘Ik heb gehoord dat het vroeger hier net het wilde westen was. Gelukkig is het nu veilig met de nieuwe centrale wachttorens, maar het blijft oppassen.’

‘Na de oorlog kwamen er veel vuurwapens op de zwarte markt’ begin ik de poortwachter uit te leggen. Maar het is natuurlijk parels voor de zwijnen, om met mijn vader te spreken, dus houd ik maar gauw weer op met mijn college.

De Damtoren is inderdaad overal in het oude centrum en eigenlijk in heel Amsterdam-Metropolis waar te nemen en is bedoeld om de bezoekers, die uit alle windstreken komen, een gevoel van veiligheid te geven. Dat kan dan natuurlijk alleen op mistvrije dagen. Vandaag is het mistig. Dat is het

vaak in Amsterdam aan het einde van het jaar. Je ziet dan alleen vagelijk dat een van de schijnwerpers van de Damtoren gericht is op een bepaalde plek in de stad. Iedereen begrijpt dat daar een politie-inzet gaande is of dat die er juist naartoe gedirigeerd moet worden. Het is dan zaak om uit de buurt te blijven, mits je niet levensmoe bent.

We komen aan op het Waterlooplein. Ik ga de eeuwenoude houten trappen op van het klokgevelhuis waarin Kristiens appartement gevestigd is. De lucht is bedompt in het hermetisch afgesloten appartement. Het is er doodstil, ondanks dat buiten op het Waterlooplein de trams en het monotone gebrom van de PDs voor behoorlijk wat decibels zorgen. Kristien houdt van de stilte. Dan kan ze zich goed concentreren op haar werk, zegt ze altijd. Ik houd ook wel van stilte, en net als Kristien heb ik dat nodig om mijn artikelen en boeken te kunnen schrijven, maar waar ik absoluut niet tegen kan is dat ik mij in een afgesloten ruimte bevind. Ik zet eerst maar even het raam open.

Aan de overkant staan een dertigtal net geklede bezoekers... heren in 'white tie' en dames in lange jurken. Ze gaan langzaam de ingang van het Tsjajkovski Muziektheater binnen. Dat is waar ook. Straks gaat het oudjaarsconcert gespeeld worden.

Vroeger vond het oudjaarsconcert plaats op oudjaarsavond zelf, maar het is een dag vervroegd omdat het rond de jaarwisseling voor fatsoenlijke mensen te gevaarlijk is geworden in het oude centrum. Naast de obligate werken van Stravinsky en Mussorgsky zal Het Zwanenmeer wel weer op het programma staan, of de Notenkraaker. Dat

wordt jaarlijks afgewisseld. Het is altijd geweldig prachtig. Vroeger, toen ik nog in de gratie was, werd ik daar wel voor uitgenodigd. Nu dus niet meer, maar dat vind ik niet zo erg omdat ik het toch allemaal net iets te vaak gehoord heb.

Kristien verbergt haar e-dagboek altijd achter een rij eerste drukken van de werken van August Strindberg, haar favoriete Zweedse schrijver. Daar ligt het. Trouw te wachten op zijn meesteres. Eerst maar eens zitten. Wat een heerlijke fauteuil heeft Kristien toch. Het is net alsof ik thuis ben. Ik denk dat ik eerst de stoel maar even in de ligstand doe...

5

Amsterdam-Binnen

31 December 2049

In de kleine uurtjes

Ik word wakker door het lawaai van de concertbezoekers die vanaf het PD-platform op het dak van het Tsjaikovski muziektheater weer naar hun veilige woning vliegen. De meesten wonen waarschijnlijk in Amsterdam-Buiten of in Amsterdam aan Zee. Ik moet nog steeds een beetje wennen aan die nieuwe benaming want in mijn studententijd heette Amsterdam aan Zee nog gewoon Zandvoort-aan Zee.

De gemeentelijke herindeling van de EAU heeft veel authentieke plaatsnamen in de prullenbak doen belanden. Met kosteneffectiviteit als redengeving. Dit heeft veel kwaad bloed gezet bij de oorspronkelijke bevolking in alle delen van de EAU, die daarbij een stuk historische identiteit kwijtraakten. Begrijp me niet verkeerd. Ik kan als econoom natuurlijk wel voor kostenbesparende maatregelen begrip opbrengen.

De e-plug met het dagboek erop moet tijdens mijn slaap uit mijn handen zijn gegleden want die ligt nu op de grond. Hoe laat is het? Twaalf uur. Ach nee, dat is waar ook. Het horloge is vanmiddag stil blijven staan. Het is dus nu, gezien de lengte van het oudjaarsconcert, waarschijnlijk al na middernacht. Ik hoef het dus morgenochtend ook niet meer